

זרעים. הלכות בכורים פ"ו

יב עיסה שנילושה ביין וכו'. משנה כ"ב דתלה (משנה ב') ואף על גב דבירושלמי טעם כריוב לאו דלורייא ומוחבי רבא עשה עיסה מן החטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן חיבת כהלה ואש"ג דרובה אורז ושי"מ נותן טעם כריוב לאו דלורייא ואי איתא לדרי"ל דנשעין כשיעור מן החטים מאי מוחבי רבא לנעילם נותן טעם כריוב לאו דלורייא ושאי

ז"ל ונראה לי להביא ראיה לכדרי רבינו דגרסי' בפרק כל הנאכלים שנתערבו וש"מ נותן טעם כריוב לאו דלורייא ומוחבי רבא עשה עיסה מן החטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן חיבת כהלה ואש"ג דרובה אורז ושי"מ נותן טעם כריוב לאו דלורייא ואי איתא לדרי"ל דנשעין כשיעור מן החטים מאי מוחבי רבא לנעילם נותן טעם כריוב לאו דלורייא ושאי

לאו פטורה: יב עיסה שנילושה ביין או שמן או רבש או מים רותחים או שנתן לתוכה תבלין או הרתיח המים והשליך הקמח לתוכו ולשו. אם אפאה בין בתנור בין בקרקע בין על המחבת והמרחשת בין שהדביק את הבצק במחבת ובמרחשת ואח"כ הרתיח באש מלכותה עד שנאפת הפת. בין שהרתיחה ואח"כ הדביק הבצק כל אלו חיבין כהלה. אבל העושה עיסה ליבשה בחמה בלבד או לבשלה בקדרה הרי היא פטורה מן החלה שאין מעשה חמה לחם בין שלשה במים בין שלשה בשאר משקין. וכן קלי שלשין אותו במים או ברבש ואוכלין אותו בלא אפייה פטור שאין חיבת אלא עיסה שסופה להאפות לחם למאכל אדם: **יג עיסה** שלשה חחלה לעשותה מעשה חמה והשלימה לעשותה פת. או שהתחיל בה לאפות פת והשלימה לעשות מעשה חמה. וכן קלי שלשו לאפות פת חיבין כהלה: **יד לחם** העשוי לכותח מעשיה מוכיחין עליה. עשאה כעבין חיבת כהלה עשאה כלמורדן פטורה מן החלה: **טו כמה** שיעור העיסה שחיבת בחלה מלא העומר קמח בין מאחד מה' מונים בין מחמשתן כולם מצטרפין לשיעור. וכמה הוא שיעור העומר שני קבין פחות חומש. והקב ארבעה לוגין. והלוג ד' רביעיות והרביעיות אצבעיים על אצבעיים ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע. וכל האצבעות הם רוחב גודל אצבעות של יד. נמצאת למד שהמדה שיש בה ' אצבעות על ' אצבעות ברום שלש אצבעות ותשע אצבע בקירוב הוא העומר. וכן מדה שיש בה שבע אצבעות פחות שני תשיעי אצבע על ' אצבעות פחות שני תשיעי אצבע ברום שבע אצבעות פחות שני תשיעי אצבע היא מדה העומר. ושתי המדות כאחד הם עולים. וכמה מכילה מדה זו כמו ארבעים ושלוש ביצים בינוניות וחומש ביצה והם משקל ששה ושמונים סלעים ושני חמש מאות ועשרים זה מוזוי מצרים בזמן הזה. ומדה שמכילה כמשקל הזה מקמח החטים שהם משקל לחלה

יב עיסה שנילושה ביין ושמן וכו'. כפי כל שעה (דף ל"ו). אמר רבי עקיבא מה מ"ל לחם פרט לנעיסה שנילושה ביין ושמן וכשם והקשו שם מדרי עקיבא אדרי עקיבא והילינו הא ביום טוב ראשון הא ביו"ט שני ומשמע דלחם הוא אלא ביו"ט ראשון לא משום דנשעין לחם עוין: **בין** בתנור בין בקרקע וכו'. פרק כ"ד מנדרין אמר ליה אביי לבי יוסף האי כובא דארעא מאי מנדיקין עליה א"ל מי סברת נהמא הוא גובלא כעלמא הוא מר וזערא קבע סעודתיה עליה ובריך עליה המולא לחם מן הארץ וכו' כריתו אמר מר בר רב אשי ולדס יולא נה ידי מוכחו כספסא הא למדת דלחם הוא וחיב כהלה: **בין** שהדביק את הבצק וכו'. בפרק כל שעה אמר רבי יוחנן מעשה אלסם לא שאף הרמיה ולכתיב הדיקן לא שנה הדיקן ולכתיב הרמיה נהמא הוא וחיב כהלה ולדס יולא נה ידי מוכחו כספסא ופסק רבינו כרבי יוחנן וכן נהלכות וכן הסכימו הרמב"ן והרשב"א: **אבל** העושה עיסה ליבשה בחמה וכו'. בפרק כ"ד מנדרין (דף ל"ו): חני רבי חייל לחם העשוי לכותח פטור מן החלה ופירש"י י"ל שאין אוסין אותו בתנור אלא כהמה ואין ק' דעת רבינו דאח"כ אפילו עשאן כעבין לא לא היו חיבין כיון שכל מעשיה כהמה אין מעשה חמה לחם אבל לחם העשוי לכותח היינו מעשה תנור אלא שאינו עשוי לאכול אותו בעתה ומחום היינו אמרין דמשעי מוכיחין עליו: **יג עיסה** שלשה בחלה וכו'. וכו' דתלה עיסה שהחילה סופגין וסופה סופגין פטורה מן החלה מחילה עיסה וסופה סופגין מחילה סופגין וסופה עיסה חיבת כהלה ומינה אהה שלם שכל שהחלו סופגין וסופה חייבו או איפכא חיב כהלה ולא מספור עד שמהא תחלתו וסופו פטור וא"ת למה השמיע הקטובות דתמן חיבות כהלה ו"ל דהיינו קמח קלין שאין אותו בשמן ומה לישמו ואפיישו מסרכין אותו כדרי ומחורין אותו קמח והיו משמע מן הירושלמי ואין בזה תירוש דלי משום שהוא קמח קליי כבר כהב אכ"כ ששם לש אותו חיב ופי' אשלו ביין כבר כהב כהב חיבת כהלה ואי משום דסופו להחיו להיות קמח הרי מחילתו עיסה ופטורא דחיבת: **ובן** קלי שלשין אורז וכו'. היינו סופית הנזכר בפרק כ"ד מנדרין (דף ל"ט). רב אמר שהכל נהיה נדברי ושמואל אמר בורה מיני מונית אמר רב סמאל ולא פליגי הא כהנה הא כרבה וכו' ופשיטא דלא לחם הוא:

יג עיסה שלשה בחלה וכו'. שם פ"ק (מ"ה) עיסה שהחלה סופגנים וסופה סופגנים פטורה מן החלה מחילה עיסה וסופה סופגנים מחילה עיסה וסופה סופגנים וסופה עיסה חיבת כהלה ופירש הרמב"ן שבדעתו הדבר מלוי שאם מהחלה עשאה ע"ד לחם או חיבת כהלה כגלגול א"ע"ם שזכרנו עשאה סופגין ואם עשאה ע"ד סופגנים א"ע"ם שמהחלה כלייתה קשה פטורה וכן העלה הרא"ש והר"ם וזה דעת רבינו וכ"כ הרשב"א שדעת זה עיקר. וילפוקי מפירוש ר"ת. ומ"ש וכן קלי. נמצא כסמוך: **יד לחם** העשוי לבית וכו'. בפרק כ"ד מנדרין (דף ל"ו): ופירש"י לחם העשוי לכותח אין אוסין אותו בתנור אלא כהמה כעבין ערוכה ומקוטפת כגלגולא קמח גלי דעתיה דלחם עשאה כלמודים כגמרי כעלמא אלא הקפיד על עריכתה: **טו בבבא** שיעור העיסה וכו'. פרק כ"ד מנדרין (דף פ"ט). ח"י ראשית עירוסתים כמה עירוסתים כד עיסה המהדר דכחי והעומר עשירת החיפה הוא מלאן אמרו ' רבעים ועוד חייבים כהלה ששם שם ירושלמיות שכן חמש של פטור ופירש"י שם ובפרק אלו עוברין החיפה ג' סאין כדיליף בפרק הסודי והעומר עשירת של ג' סאין סהס י"ח קבין ששם ע"ג לוגין עשירת ע' לוגין ' ו' לוגין עשירת של שני לוגין חומש הלוג שהוא כילה וחומשא וסיינו דקאמר ' רבעים ועוד ' רבעי הקב דסיינו ' לוגין ועוד כילה וחומשא שכן שם ירושלמיות עשירה ועוד כהמה ירושלמיות נשאר לנו לוג מדברי וחומשא דכילה וחומשא הוי חומש הלוג כילה חומש לחמש ביצים והחומש כילה הוא חוספת לבילה הששית הרי לוג וחומשו והם נעשים לוג ירושלמי שהרי ששה חומשים נעשו חמשה הרי עומר המדבר שם רבעים ירושלמיות והיא כפורית עודפת על ירושלמיות שמות מלכר כדאמרין בעירובין הרי עומר שהיה רבעי ירושלמי נכנס בחומש כפוריים ומאחר ששבעה רבעי קב מדבריים וחומש הוי שיעור העיסה וכל רובע קב מהם הוא שש ביצים עולה מ"ג ביצים וחומש שיעור עיסה החייבת כהלה ופ"ה זה יבאר לך שמ"ש רבינו ששיעור העומר שני קבין פחות חומש הוא ע"פ המדה המדבריים שהאיפה ג' סאין והסאה ששה קבין נמצאת האיפה י"ח קבין נמצאת עשירתה שני קבין פחות חומש שכן ' לוגין ועוד מדבריים שהם ה' לוגין למוריים והיינו דתמן כפ"ק דעדות חמשה רבעים חייבים כהלה שהלוג רביעית חמשה רבעים פחות חומש כל זה הוא משקל דהיינו וכל ק"ג דינר ומעין נמצא כל דינר משקליו ששה דרה"ס נמצא ה' לוגין עשירה חמשה רבעים וישן שלשו סלע. ומ"ש סלע מצטרפין לשיעור. משנה ג"ר מה:

יג עיסה שלשה בחלה וכו'. וכו' דתלה עיסה שהחילה סופגין וסופה סופגין פטורה מן החלה מחילה עיסה וסופה סופגין מחילה סופגין וסופה עיסה חיבת כהלה ומינה אהה שלם שכל שהחלו סופגין וסופה חייבו או איפכא חיב כהלה ולא מספור עד שמהא תחלתו וסופו פטור וא"ת למה השמיע הקטובות דתמן חיבות כהלה ו"ל דהיינו קמח קלין שאין אותו בשמן ומה לישמו ואפיישו מסרכין אותו כדרי ומחורין אותו קמח והיו משמע מן הירושלמי ואין בזה תירוש דלי משום שהוא קמח קליי כבר כהב אכ"כ ששם לש אותו חיב ופי' אשלו ביין כבר כהב כהב חיבת כהלה ואי משום דסופו להחיו להיות קמח הרי מחילתו עיסה ופטורא דחיבת: **ובן** קלי שלשין אורז וכו'. היינו סופית הנזכר בפרק כ"ד מנדרין (דף ל"ט). רב אמר שהכל נהיה נדברי ושמואל אמר בורה מיני מונית אמר רב סמאל ולא פליגי הא כהנה הא כרבה וכו' ופשיטא דלא לחם הוא: **יד לחם** העשוי לבית וכו'. הוי מחלתינן ממהיטא פרק כ"ד (דף ל"ו): וכבר כהנחו שגראה מדעת רבינו דלחם העשוי לכותח היינו בתנור אלא שלם נעשה לאוכלו בעתה ולפיכך אין מעשה חמה לחם כדאיתא בירושלמי ואינו מחלק רבינו בין אם עשאה כעבין או למודים ומ"מ יש ליבש פירש"י דלעולם מעשה חמה פטורים אבל אם עשאה כעבין יש לחוש שמה ימנך כדאיתא בירושלמי אבל אם עשאה לימודים לא חיישין שמה ימנך: **טו כמה** שיעור העיסה וכו'. פ"ק דעדות שמואל אמר מקב לחלה והלל חומש מקבדים ותכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא קב ומחמה חייבים כהלה ומשהגדילו המדות אמרו חמשה רבעים חייבין ' ויכו אמר חמשה פטורין חמשה ועוד חייבין ומה שכמה רבינו שני קבין פחות חומש היינו מדבריים דקב ומחמה ירושלמיות דהיינו ששה לוגין ירושלמיות שהם שבעה לוגין וכילה וחומש כילה מדבריים הם שיעור עיסה והם מ"ג ביצים וחומש כילה כאשר כהב רבינו

אסור